

Group of States against Corruption
Groupe d'États contre la corruption

Pieņemts: 2020. gada 29. oktobrī

GrecoRC4(2020)15

CETURTĀ NOVĒRTĒŠANAS KĀRTA

Korupcijas novēršana attiecībā uz Saeimas
deputātiem, tiesnešiem un prokuroriem

PAPILDINĀJUMS OTRAIS ATBILSTĪBAS ZIŅOJUMS LATVIJAS REPUBLIKA

Pieņēma GRECO tā 86. plenārsēdē (Strasbūrā, 2020. gada
26.-29. martā)

C
E
T
U
R
T
Ā
N
O
V
Ē
R
T
Ē
Š
A
N
A
S
K
Ā
R
T
A

I. IEVADS

1. [Ceturtais vērtēšanas kārtas ziņojums](#) par Latviju tika pieņemts GRECO 58. plenārsēdē (2012. gada 7. decembrī) un publicēts 2012. gada 17. decembrī pēc Latvijas atļaujas saņemšanas. GRECO Ceturtās vērtēšanas kārtas tēma ir „Korupcijas novēršana parlamenta deputātu, tiesnešu un prokuroru darbībā”.
2. GRECO 67. plenārsēdē (2015. gada 27. martā) pieņemtajā [Atbilstības ziņojumā](#), kas tika publicēts 2015. gada 14. aprīlī, tika secināts, ka Latvija ir apmierinoši ieviesusi vai apmierinoši īstenojusi tikai divas no četrpadsmit Ceturtās kārtas vērtēšanas ziņojumā sniegtajām rekomendācijām. Ņemot vērā šo rezultātu, GRECO secināja, ka tik zems rekomendāciju ieviešanas atbilstības rādītājs ir „globāli neapmierinošs” Reglamenta 31. noteikuma, 8.3. punkta izpratnē. Tādēļ GRECO nolēma piemērot 32. noteikuma 2.(i) punkta noteikumus, kas attiecas uz dalībvalstīm, kas rīkojas neatbilstoši kopējā novērtējuma ziņojuma rekomendācijām, un lūdza Latvijas delegācijas vadītāju nodrošināt progresa ziņojumu par neizpildīto rekomendāciju ieviešanas gaitu.
3. GRECO 71. plenārsēdē (2016. gada 18. martā) pieņemtajā [Starpperioda atbilstības ziņojumā](#), kas tika publicēts 2016. gada 7. aprīlī, tika secināts, ka Latvija veikusi tikai dažus nenozīmīgus pasākumus. Proti, pilnībā ieviestas tikai divas no četrpadsmit rekomendācijām. Ņemot vērā to, GRECO otru reizi izdarīja secinājumu, ka tik zems rekomendāciju ieviešanas atbilstības rādītājs ir „globāli neapmierinošs” Reglamenta 31. noteikuma, 8.3. punkta izpratnē. Atbilstoši 32. panta 2. daļas (ii.a) apakšpunktam GRECO ir pievērsusi Latvijas delegācijas vadītāja uzmanību neatbilstībai attiecīgajām rekomendācijām un nepieciešamībai veikt mērķtiecīgas darbības, lai, cik vien ātri iespējams, sasniegtu turpmāku progresu. Papildus atbilstoši Reglamenta 31. noteikuma 8.2. punktam un tā grozījumiem GRECO lūdza Latvijas delegācijas vadītājam līdz 2017. gada 31. martam iesniegt ziņojumu par darbībām, kas veiktas, lai ieviestu atlikušās rekomendācijas.
4. GRECO 76. plenārsēdē (2017. gada 23. jūnijā) pieņemtajā [Otrajā starpperioda atbilstības ziņojumā](#), kas publicēts 2017. gada 1. augustā, tika secināts, ka Latvija ir sasniegusi progresu, apmierinoši ieviešot sešas no četrpadsmit un daļēji ieviešot trīs rekomendācijas, piecas rekomendācijas ieviestas netika. GRECO tādējādi secināja, ka rekomendāciju ieviešanas atbilstības rādītājs vairs nav “globāli neapmierinošs”. 32. noteikuma piemērošana tika pārtraukta, un Latvijai tika lūgts iesniegt papildu informāciju par atlikušo rekomendāciju ieviešanu.
5. GRECO 82. plenārsēdē (2019. gada 22. martā) pieņemtajā [Otrajā atbilstības ziņojumā](#), kas tika publicēts 2019. gada 3. jūnijā, tika secināts, ka Latvija ir apmierinoši ieviesusi vai apmierinoši izpildījusi kopumā deviņas no četrpadsmit Ceturtās kārtas vērtēšanas ziņojumā sniegtajām rekomendācijām. Latvijai tika pieprasīts sniegt papildu informāciju par atlikušajām piecām rekomendācijām, konkrēti par rekomendācijām ii, iii, v, x un xiii. Šis ziņojums tika saņemts 2020. gada 6. februārī un ir šī Otrā atbilstības ziņojuma papildinājuma pamatā.
6. Šajā [Otrā atbilstības ziņojuma papildinājumā](#) izvērtēts progress, kas sasniegts, ieviešot pārējās rekomendācijas, kopš pēdējā Otrā atbilstības ziņojuma pieņemšanas (rekomendācijas ii, iii, v, x un xiii), un tajā sniegts vispārīgs novērtējums par Latvijas atbilstības līmeni šīm rekomendācijām.

- GRECO izvēlējās Nīderlandi (attiecībā uz Saeimas deputātiem) un Igauniju (attiecībā uz tiesu iestādēm), lai tās ieceltu atbilstības procedūras ziņotājus. Ieceltie ziņotāji bija Marja VAN DER VERFA /Marja VAN DER WERF/, kura pārstāv Nīderlandi, un Mari-Līsa SOTA /Mari-Liis SÖÖT/, kura pārstāv Igauniju. Atbilstības ziņojuma sagatavošanā ziņotājiem atbalstu sniedza GRECO Sekretariāts.

II. ANALĪZE

TULKOJUMS PARIEZS, Anita Elste *attiecībā uz Saeimas deputātiem*

Rekomendācija ii.

- GRECO ieteica noteikt kārtību, kā Parlamenta deputāti veido attiecības ar lobētājiem un citām trešajām pusēm, kas vēlas ietekmēt likumdošanas procesu.*
- GRECO norāda, ka šī rekomendācija nebija izpildīta Otrajā atbilstības ziņojumā. Saeimas Reglamenta grozījumu projektu, kā mērķis ir uzlabot likumdošanas procesa pārredzamību, konkrēti atklājot sīkāku informāciju par konsultācijām likumdošanā, izskatīja pirmajā lasījumā, un ir plānots, ka to parlaments pieņems 2019. gada pirmajā pusē.
- Latvijas iestādes tagad atkārtoti atsaucas uz Saeimas Nolikuma grozījumu projektu, kas, inter alia, nodrošinātu konsultāciju pārredzamību likumdošanas procesā. Iestādes skaidro, ka šobrīd Saeima piekrita turpināt izskatīt šo grozījumu projektu, kam šobrīd gaidāms otrais lasījums. Iestādes norāda, ka šajā jautājumā alternatīvs ierosinājums, ko sagatavoja Korupcijas novēršanas un apkarošanas birojs (KNAB), kas būtībā ir līdzīgs prezidenta ierosinājumam, tika noraidīts, lai nepieļautu dublēšanos.
- Turklāt iestādes ziņo, ka 2019. gada oktobrī parlamenta Aizsardzības, iekšlietu un korupcijas novēršanas komisija izveidoja darba grupu, lai sagatavotu konkrētu tiesību aktu par lobēšanu. 2019. gadā Saeimas Analītiskais dienests veica pētījumu par lobēšanu, analizējot starptautiskās labās prakses. 2020. gada janvārī darba grupa sāka izstrādāt jaunu likumu, kā mērķis ir vispārīgi veicināt interešu pārredzamību dažādu valsts iestāžu līmenī. Darba grupa ietver visu Saeimas politisko frakciju, parlamenta Juridiskā biroja, prezidenta biroja, tiesībsarga biroja, KNAB locekļus, Valsts kancelejas, NVO locekļus ("Transparency International" Latvijas nodaļa un sabiedriskās politikas centrs "Providus"). Darba grupu vada Inese Voika, parlamenta deputāte un viena no TI dibinātājām Latvijā.
- GRECO ņem vērā informāciju, ko sniedza iestādes. GRECO norāda, ka Saeimas Reglamenta projekts, kas paredz konsultāciju pārredzamību lēmumu pieņemšanas procesā, ko izskatīja pirmajā lasījumā, joprojām nav izlemts parlamentā. Turklāt tika izveidota darba grupa, lai sagatavotu konkrētu tiesību aktu par lobēšanu. Tomēr šis process ir sākotnējā stadijā. Ņemot vērā, ka nav ievērojama progresā, šo rekomendāciju nevar uzskatīt par izpildītu pat daļēji.
- GRECO secina, ka rekomendācija ii joprojām nav izpildīta.

Rekomendācija iii.

14. *GRECO ieteica (i) pārskatīt un atjaunot Ētikas kodeksu un (ii) papildināt to ar praktiskiem pasākumiem, lai nodrošinātu adekvātas ētikas un korupcijas novēršanas vadlīnijas un atbalstu Saeimas deputātiem (rekomendācija iii).*
15. GRECO norāda, ka šī rekomendācija nebija izpildīta Otrajā atbilstības ziņojumā. GRECO ievēroja paziņoto plānu atjaunot Saeimas Ētikas kodeksu. Šie plāni praksē nerealizējās.
16. Tagad Latvijas iestādes ziņo, ka 2019. gada decembrī Mandātu, ētikas un iesniegumu komisija nolēma uzsākt padziļinātu parlamenta deputātu ētikas kodeksa revīziju. Šim nolūkam tās izmantos aptauju, ko sagatavoja Saeimas Analītiskais dienests 2020. gada maijā, kas attēlo vairākus risinājumus, ko pieņēma Eiropā saistībā ar noteikumu kodifikāciju un piemērošanu parlamenta deputātiem. Turklāt KNAB izstrādāja speciālu apmācību programmu par korupcijas apkarošanu, interešu konfliktu, ētiku un saziņu ar lobētājiem parlamenta deputātiem, ieskaitot ētikas gadījumu izpēti.
17. GRECO ņem vērā informāciju, ko sniedza iestādes, konkrēti par to, ka daži Ētikas kodeksa izskatīšanas darbi, šķiet, ir uzsākti. Turklāt tas ņem vērā, ka KNAB izstrādāja speciālu apmācību programmu par korupcijas apkarošanu, interešu konfliktu, ētiku un saziņu ar lobētājiem parlamenta deputātiem. Neskatoties uz to, netika īstenoti pasākumi, lai sniegtu vadlīnijas un konsultācijas parlamenta deputātiem. Ņemot vērā, ka nav taustāmu rezultātu, rekomendāciju nevar uzskatīt par izpildītu pat daļēji.
18. GRECO secina, ka rekomendācija iii joprojām nav izpildīta.

Rekomendācija v.

19. *GRECO iesaka turpināt attīstīt un precizēt Saeimas darbības kārtību tā, lai, nodrošinot Ētikas kodeksa ievērošanu, kā arī lai novērstot interešu konfliktus, šī kārtība darbotos proaktīvi un efektīvi.*
20. GRECO norāda, ka šī rekomendācija nebija izpildīta Otrajā atbilstības ziņojumā. Lai gan pastāv tiesību aktu projekti, lai veicinātu novēršanu un proaktivitāti attiecībā uz ar integritāti saistītām lietām Saeimā, tie joprojām ir jāpieņem. GRECO uzsvēra, ka papildus tiesību aktam/ noteikumiem šī rekomendācija paredzēja nepieciešamību formulēt efektīvus un proaktīvus iekšējos mehānismus, lai uzlabotu parlamenta ētiku. Netika ziņots par būtisku progresu.
21. Tagad Latvijas iestādes atkārtoti atgādina par Saeimas reglamenta grozījumiem, kas nodrošina likumdošanas un ētikas standartu īstenošanas pārredzamību, un ko pieņēma pirmajā lasījumā. Šie grozījumi joprojām nav izņemti Saeimā. Kā minēts iepriekšējos ziņojumos, šie grozījumi ļautu Mandātu, ētikas un iesniegumu komisijai ierosināt lietu par Saeimas Reglamenta pārkāpumiem bez parlamenta deputāta vai politiskās frakcijas rakstiska iesnieguma nepieciešamības (pārskatīts Reglamenta 179.pants). Turklāt iestādes atsauca uz Likuma par interešu konflikta novēršanu valsts amatpersonu darbībā grozījumu projektu, ko izstrādāja KNAB un pieņēma pirmajā lasījumā 2018. gadā, kas nodrošina interešu konflikta novēršanu parlamenta deputātu darbībā, un nodrošinātu

parlamenta deputātu interešu konflikta ad hoc atklāšanu. Šis grozījumu projekts arī nav izlemts parlamentā.

22. GRECO ņem vērā informāciju, ko sniedza iestādes, tas ir, par to, ka nebija taustāmu rezultātu attiecībā uz Reglamenta un Interešu konflikta novēršanas likuma izziņotajiem grozījumiem, kas joprojām nav izlemts parlamentā. Ja nav nekāda progressa, rekomendācija ir jāizpilda pilnā apmērā
23. GRECO secina, ka rekomendācija v joprojām nav izpildīta.

Korupcijas novēršana attiecībā uz tiesnešiem un prokuroriem

Rekomendācija x.

24. *GRECO rekomendē atcelt esošo kārtību, kas tiesnešiem piešķir administratīvo imunitāti.*
25. GRECO norāda, ka šī rekomendācija nebija izpildīta Otrajā atbilstības ziņojumā. GRECO norādīja, ka tiesību akta priekšlikums par tiesnešu administratīvās imunitātes atcelšanu ir ļoti agrīnā sagatavošanas posmā.
26. Latvijas iestādes tagad ziņo, ka 2019. gada 21. oktobrī Tieslietu padome nolēma, ka tiesnešu imunitāte ir jāatceļ administratīvo pārkāpumu gadījumos. Tieslietu padome arī nolēma, ka administratīvais sods neliedz novērtēt, vai tiesneša rīcība ir ētiska saskaņā ar disciplināro procedūru. 2019. gada 29. oktobrī Saeimas Juridiskā konceptuāli atbalstīja Likuma par tiesu var un Tiesnešu disciplinārās atbildības likuma grozījumu projektu sagatavošanu. Šo grozījumu projektu izskatīja pirmajā lasījumā (2019. gada 31. oktobrī) un otrajā lasījumā (2019. gada 19. decembrī) parlamentā. 2020. gada 14. maijā parlaments pieņēma grozījumus, kas atceļ tiesnešu administratīvo imunitāti. Grozījumi stājās spēkā 2020. gada 1. jūlijā kopā ar Administratīvās atbildības likumu.
27. GRECO ņem vērā informāciju, ko sniedza iestādes, un novērtē jauno tiesību aktu, kas atceļ tiesnešu administratīvo imunitāti.
28. GRECO secina, ka rekomendācija x tika izpildīta apmierinoši.

Rekomendācija xiii.

29. *GRECO rekomendē atcelt esošo kārtību, kas prokuroriem piešķir administratīvo imunitāti.*
30. GRECO norāda, ka šī rekomendācija nebija izpildīta Otrajā atbilstības ziņojumā, jo nebija taustāmu rezultātu saistībā ar prokuroru administratīvās imunitātes atcelšanu.
31. Latvijas iestādes tagad ziņo, ka 2020. gada 17. jūnijā parlaments pieņēma Prokuratūras likuma grozījumus, kas atceļ administratīvo imunitāti prokuroriem. Grozījumi stājās spēkā 2020. gada 1. jūlijā kopā ar Administratīvās atbildības likumu.
32. GRECO ņem vērā informāciju, ko sniedza iestādes, un novērtē jauno tiesību aktu, kas atceļ prokuroru administratīvo imunitāti.

33. GRECO secina, ka rekomendācija xiii tika izpildīta apmierinoši.

III SECINĀJUMI

34. **Ņemot vērā iepriekšējos Ceturtās novērtēšanas kārtas atbilstības ziņojumos par Latviju izdarītos secinājumus un ņemot vērā iepriekš minēto, GRECO secina, ka Latvija apmierinoši veikusi vai apmierinošā veidā izpildījusi vienpadsmit no četrpadsmit rekomendācijām, kas minētas Ceturtās novērtēšanas kārtas atbilstības ziņojumā.** Trīs atlikušās rekomendācijas joprojām nav ieviestas.
35. Proti, i., iv., vi., vii., viii., -xiii. un xiv. rekomendācijas ir ieviestas vai izpildītas apmierinoši. ii., iii., un v. rekomendācijas joprojām nav ieviestas.
36. GRECO norāda, ka, izņemot parlamenta deputātu administratīvās imunitātes atcelšanu, netika sasniegts būtisks progress rekomendāciju izpildē saistībā ar parlamenta deputātiem. Parlamenta deputātu uzvedības kodekss joprojām ir jāatjauno un jāpapildina ar vadlīnijām un konsultācijām. Turklāt parlamenta iekšējie integritātes mehānismi ir jāstiprina. Lai gan darba grupa tika izveidota parlamentā, lai izstrādātu konkrētu tiesību aktu par lobēšanu, šis process joprojām ir ļoti agrīnā posmā. GRECO atkārtoti aicina iestādēm izrādīt apņemšanos atlikušo rekomendāciju ieviešanā attiecībā uz parlamenta deputātiem.
37. Ņemot vērā iepriekš minēto, situācija ir pozitīvāka attiecībā uz tiesnešiem un prokuroriem. GRECO novērtē administratīvās imunitātes atcelšanu tiesnešiem un prokuroriem. Ar šo neseno progresu visas rekomendācijas attiecībā uz tiesnešiem un prokuroriem šobrīd ir izpildītas. Inter alia, Tieslietu padomes loma un funkcija tika pastiprināta, tika sniegta labāka piekļuve tiesas spriedumiem un lielāks uzsvars tiek likts uz juridisko ētiku un apmācībām.
38. Šī Otrā atbilstības ziņojuma papildinājuma pieņemšana izbeidz Ceturtās kārtas atbilstības kārtību attiecībā uz Latviju. Tomēr attiecībā uz pārējām rekomendācijām par korupcijas novēršanu saistībā ar parlamenta deputātiem GRECO aicina Latvijas iestādes informēt GRECO par turpmāko šo rekomendāciju izpildes progresu.
39. Visbeidzot, GRECO aicina Latvijas atbildīgās institūcijas iztulkot šo ziņojumu valsts valodā un padarīt šo tulkojumu pieejamu sabiedrībai.